

Katedra Mikrobiologii Rolniczej, Akademia Rolnicza w Lublinie
ul. Leszczyńskiego 7, 20-069 Lublin, Poland

Stefania Jezierska-Tys

Wpływ zasiarzenia na aktywność mikrobiologiczną gleby płowej wzbogaconej gnojowicą

Influence of sulphating on microbiological activity in lessive soil with amended liquid manure

ABSTRACT. The experiment was set on lessive soil developed from heavy loamy sand. The aim of the study was to evaluate the effect of $250 \text{ kg S ha}^{-1} \text{ year}^{-1}$ dose on intensification of respiration activity, intensification of amonification and nitrification processes. The soil was amended with liquid manure ($120 \text{ m}^3 \text{ ha}^{-1} \text{ year}^{-1}$) before acidic rainfall dose application. Soil sulphating stimulated the amonification process. Nitrification process was stimulated by liquid manure but inhibited by sulphating.

KEY WORDS: respiration activity, amonification, nitrification, acid rain, liquid manure

Wzrost intensyfikacji rolnictwa zmusza do systematycznego podnoszenia kultury gleb. Podstawowe znaczenie w tym procesie odgrywają zabiegi agrotechniczne, a także nawożenie organiczne. Mają one na celu poprawienie żyzności gleby i wzbogacenie jej w składniki pokarmowe. Jednym z ważniejszych nawozów organicznych jest gnojowica, a składniki pokarmowe wnoszone z nią są dobrze wykorzystywane przez rośliny i nie zagrażają środowisku naturalnemu [Maćkowiak 1984; Kutera 1994; Mazur 1996]. Zakwaszenie gleb jest zjawiskiem niekorzystnym dla przemian związków azotowych [Barabasz 1992], co jest spowodowane między innymi przez kwaśne opady. Prowadzi to do zwiększenia zawartości substancji toksycznych w glebie, w wyniku czego zmniejsza się ilość i dostępność składników odżywczych, a tym samym produktywność

gleby. Dlatego też należy poszukiwać możliwości ograniczania niekorzystnych efektów zakwaszenia poprzez wprowadzanie nawozów organicznych dla utrzymania równowagi biologicznej w środowisku glebowym.

Celem podjętych badań było poznanie wpływu zanieczyszczenia siarką w ilości $250 \text{ kg S ha}^{-1} \text{ rok}^{-1}$ na przemiany azotu w glebie płowej wytworzonej z piasku gliniastego mocnego, wzbogaconej gnojowicą bydłą. Ponadto określono wpływ zastosowanego zasilania na aktywność mikrobiologiczną gleby na podstawie intensywności wydzielania dwutlenku węgla.

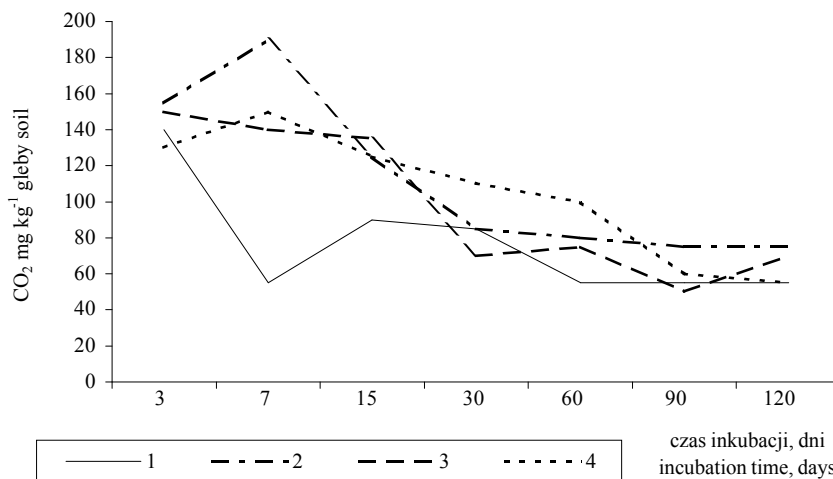
METODY

Doświadczenie modelowe założono na glebie płowej wytworzonej z piasku gliniastego mocnego. Podstawowa charakterystyka gleby: skład granulometryczny 1,0–0,1 mm – 65%, 0,1–0,02 mm – 19%, < 0,02 – 16%; odczyn pH_{KCl} – 4,75; węgiel organiczny – $4,5 \text{ g kg}^{-1}$; azot ogólny – $0,36 \text{ g kg}^{-1}$; siarka ogólna – $0,14 \text{ g kg}^{-1}$. Glebę pobraną z głębokości 0–20 cm, przesiano przez sito (średnica oczek – 2 mm). Do naważonej gleby w ilości 1 kg wprowadzono $0,084 \text{ g S}$ w postaci odpowiednio rozcieńczonego kwasu siarkowego. W doświadczeniu wykorzystano również gnojowicę bydłą w ilości $40 \text{ cm}^3 \text{ kg}^{-1}$, która zawierała: substancji organicznej 124 g kg^{-1} , azotu ogólnego $4,7 \text{ g kg}^{-1}$. Glebę po ustaleniu wilgotności na poziomie 60% całkowitej pojemności wodnej inkubowano w naczyniach szklanych o pojemności 1 l, w temperaturze $20 \pm 2^\circ\text{C}$, utrzymując stałą wilgotność. Doświadczenie obejmowało następujące obiekty doświadczalne: 1) gleba kontrolna; 2) gleba + 120 m^3 gnojowicy $\text{ha}^{-1} \text{ rok}^{-1}$; 3) gleba + $250 \text{ kg S ha}^{-1} \text{ rok}^{-1}$; 4) gleba + 120 m^3 gnojowicy $\text{ha}^{-1} \text{ rok}^{-1}$ + $250 \text{ kg S ha}^{-1} \text{ rok}^{-1}$.

Każdy obiekt założono w trzech powtórzeniach. Okresowe analizy przeprowadzono po 3, 7, 15, 30, 60, 90 i 120 dniach inkubacji gleby. Obejmowały one oznaczenia: aktywności respiracyjnej metoda Rühlinga i Tylera; nasilenie procesu amonifikacji [Nowosielski 1968], oznaczenia N-NH_4 wykonano metodą Nesslerera (2 ml przesącza + 2 ml winianu sodowo-potasowego + woda destylowana do 100 ml), kolorymetrowano przy długości fali 410 nm; nasilenie procesu nityfikacji metodą brucynową według Grewelinga i Peecha [Nowosielski 1968], do 2 ml przesącza dodawano 5 ml brucyny rozpuszczonej w stężonym kwasie siarkowym, po 24 godzinach kolorymetrowano przy długości fali 470 nm; pH_{KCl} – potencjometrycznie.

WYNIKI

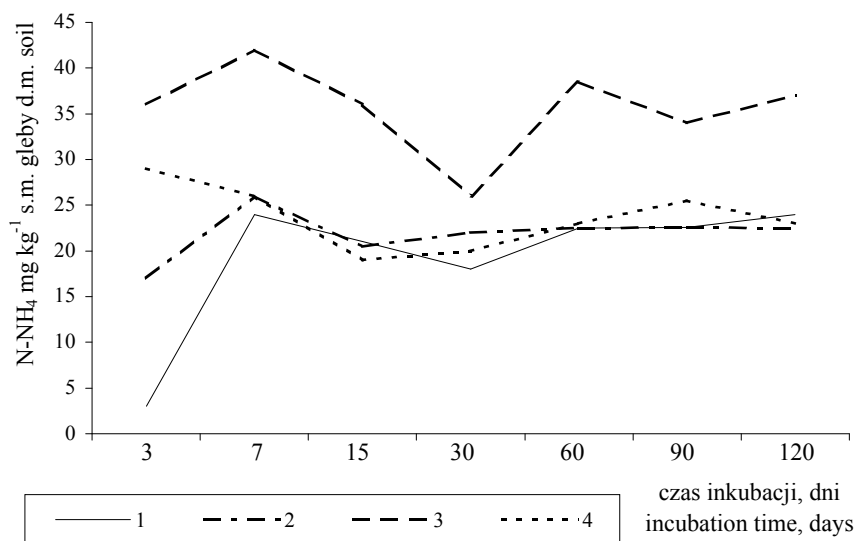
Wpływ zastosowanej dawki zasarczającej oraz gnojowicy na aktywność oddechową gleby ilustruje rycina 1. Największe zmiany w wydzielaniu dwutlenku węgla zanotowano w początkowym okresie trwania doświadczenia, tj. do 15 dnia. Aktywność oddechowa w glebie zasarczonej i wzbogaconej gnojowicą była na wyższym poziomie niż tylko zasarczonej i cechowała się najmniejszymi okresowymi wahaniami.

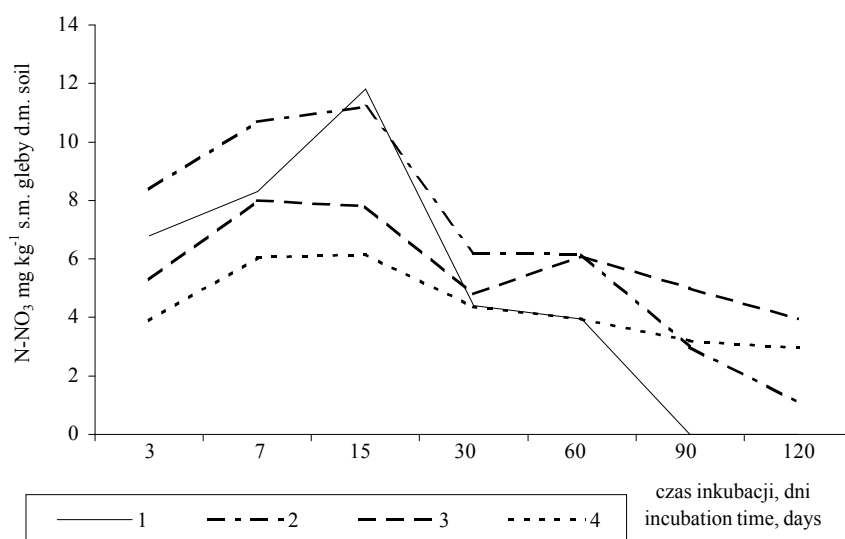
Rycina 1. Zmiany aktywności oddechowej w badanych obiektach glebowych; 1) gleba kontrolna, 2) gleba + 120 m³ gnojowicy ha⁻¹ rok⁻¹, 3) gleba + 250 kg S ha⁻¹ rok⁻¹, 4) gleba + 120 m³ gnojowicy ha⁻¹ rok⁻¹ + 250 kg S ha⁻¹ rok⁻¹

Figure 1. Respiration activity in particular soil objects; 1) soil control, 2) soil + 120 m³ slurry ha⁻¹ year⁻¹, 3) soil + 250 kg S ha⁻¹ year⁻¹, 4) soil + 120 m³ slurry ha⁻¹ year⁻¹ + 250 kg S ha⁻¹ year⁻¹

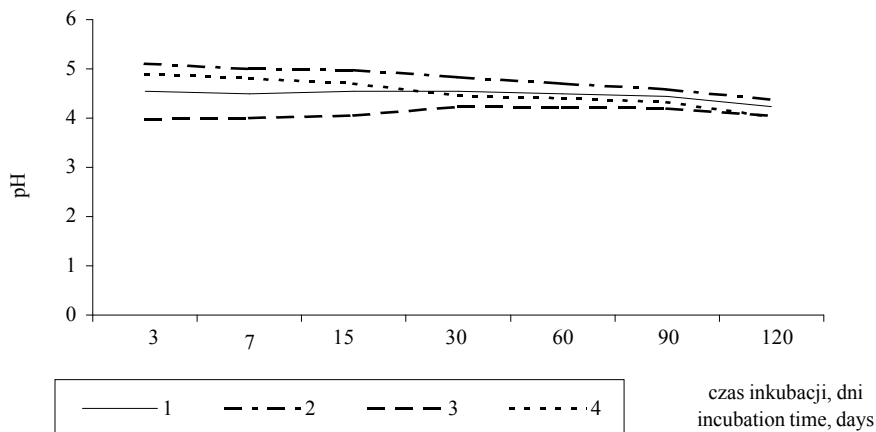
Zmiany w nasileniu procesu amonifikacji, spowodowane zastosowanym zasarczeniem i nawożeniem gnojowicą gleby płowej, ilustruje rycina 2. Wyraźną stymulację siły amonifikacyjnej podczas całego okresu trwania doświadczenia obserwowano w obiekcie zasarczonym. Jon amonowy ulega procesowi nitryfikacji lub pobraniu przez rośliny. W obu przypadkach uwalniane są dwa protony a to według Galowaya [1995] powoduje, że potencjał zakwaszenia amoniaku jest równy potencjałowi tlenków siarki. Prawdopodobnie to również przyczyniło się do obniżenia odczynu gleby w tym obiekcie (ryc. 4). W glebie wzbogaconej gnojowicą i zasarczonej nasilenie amonifikacji było na podobnym poziomie, jak w obiekcie tylko wzbogaconym gnojowicą.

Rycina 2. Nasilenie amonifikacji w badanych obiektach glebowych; objaśnienia jak na rycinie 1
Figure 2. Intensification of amonification in particular soil objects; explanations like in Figure 1

Rycina 3. Nasilenie nityfikacji w badanych obiektach glebowych; objaśnienia jak na rycinie 1
Figure 3. Intensification of nitrification in particular soil objects; explanations like in Figure 1

Rycina 4. Odczyn gleby (pH) w badanych obiektach glebowych; objaśnienia jak na rycinie 1
 Figure 4. Reaction of soil (pH) of particular soil objects; explanations like in Figure 1

Wyniki badań dotyczące zawartości N-NO₃ w poszczególnych obiektach glebowych przedstawia rycina 3. Z uzyskanych danych wynika, że najmniejszymi okresowymi wahaniami w nasileniu procesu nityfikacji wykazywał się obiekt z zastosowaną dawką siarki i wzbogacony gnojowicą i w końcowym etapie doświadczenia był znacznie wyższy niż w kontroli. Zastosowane zasilanie gleby płowej do 30 dnia inkubacji powodowało spadek aktywności nityfikacyjnej poniżej wartości uzyskanych w kontroli. Obserwacje te są zbieżne z wcześniejszymi badaniami Jezierskiej-Tys [2000], w których autorka stwierdziła ujemny wpływ zasilania na nasilenie procesu nityfikacji. Autorka prowadziła również badania nad wpływem tej samej dawki zasilania i gnojowicy, ale wyników tych badań nie można porównywać ze względu na mniejszą ilość zastosowanej gnojowicy (60 m³).

Zmiany odczynu gleby płowej w badanych obiektach doświadczalnych ilustruje ryc.4. Jak można było oczekiwać, zasilanie gleby spowodowało spadek odczynu poniżej wartości uzyskanych w glebie kontrolnej. Gnojowica wpłynęła stymulująco na odczyn badanej gleby, a w obiekcie doświadczalnym z zastosowanym zasilaniem spowodowała wzrost odczynu powyżej wartości uzyskanych w kontroli.

WNIOSKI

1. Wzbogacenie gleby zanieczyszczonej siarką gnojowicą bydłą spowodowało najmniejsze okresowe zmiany w aktywności respiracyjnej.
2. Zastosowane zasiarczenie gleby w ilości $250 \text{ kg S ha}^{-1} \text{ rok}^{-1}$ wpłynęło stymulująco na nasilenie procesu amonifikacji.
3. Wprowadzenie do badanej gleby gnojowicy z jednoczesnym zasiarczeniem spowodowało najmniejsze okresowe zmiany w procesie nityfikacji

PIŚMIENICTWO

- Barabasz W. 1992. Mikrobiologiczne przemiany azotu glebowego. II. Biotransformacja azotu glebowego. *Post. Mikrobiol.* 31, 3–33.
- Galloway J.N. 1995. Acid deposition perspective in time and space. *Water, Air and Soil Pollution* 85, 1, 15–24.
- Jezińska-Tys S. 2000. Przemiany substancji organicznej azotowej w zasiarczonej glebie płowej wzbogaconej gnojowicą. *Acta Agrophysica* 38, 105–115.
- Kutera J. 1994. *Gospodarka gnojowicą*. Wyd. AR Wrocław.
- Maćkowiak C. 1984. Wartość nawozowa gnojowicy i zasady jej stosowania. *Zesz. Probl. PZITS* Warszawa.
- Mazur T., Wojtas A., Mazur Z., Sądej W. 1998. Porównanie działania nawożenia organicznego z mineralnym na odczyn i kwasowość gleby. *Zesz. Probl. Post. Nauk. Rol.* 418, 25–36.
- Mazur T. 1996. Ekologiczne skutki nawożenia organicznego. *Zesz. Nauk Rol. AR Szczecin Rol.* 62, 331–340.
- Nowosielski O. 1968. *Metody oznaczania potrzeb nawożenia*. PWRiL, Warszawa.
- Rühling A., Tyler G. 1973. Heavy metal pollutions and decomposition of spruce needle litter. *Oikos* 24, 402–415.